

ΜΕΙΛΕ
ΑΕΩ

Mõtete võim.

Mäost palju tähtsam on see, mis peitub selle taga. Kena nägu on tänapäev odav — juba ühe krooni eest saab puudrit ja värvi, millega nägu seatakse korda ja paljudel juhtudel on see ainjam ilu, mis on tütarlapse käsutuses.

Meie ei ela enam ei eelajaloolisel ega kiviajal, vaid tänapäev valitseb idee võim. 500 aasta kestel polnud eduvaimust midagi märgata. Ratsuna ja koormakandjana kasutas inimene kaamelit ja eeslit ja läbistas mered purjekatel. 1500 aasta eest polnud ei raudteid, aurulaevu ega mootorrattaid, rääkimata autodest, raadioist või lennukitest.

20. sajandil elamine on juureks eesõiguseks. Nii mõnigi aurik on tänapäeval kõigi raffineeritud mugavustega varustatud ujuv linn — kõik inimaju ideede teostamine. Mõtke! Mõtetejõu läbi võib midagi saavutada. Mõtetejõud on energia, diinaamiline jõud elava, vastupanematu mõjuga. Mõtetejõud on loovalt tegew, ta võidab vastupanud ja tema käes on järelevalve.

Suured mehed on mõtlejad. Kõik uuaja saavutused on järelemõtlemise tulemusjed. Mõttevõim on loonud maaliskunstnikud, luuletajad, kunstnikud ja arhitektid, kes andsid kaju oma ideedele. Mittemidagiteadja peab andma teed intelligentile ja leiutamiseandele. Inimese mõteteelu teeb tema selleks, mis ta on.

Mõtted annavad iseloomule kaju — üttele malle, mida inimene mõtleb ja ma ütlen sulle, mis ta on. Armastuse ja tarkuse mõtted õilistavad, kuna himurad ja kajuatud mõtted vähendavad inimese jeesmiist väärtust.

Mõtted kristalliseeruvad teoks, sellepärast mõtle õieti. Sina ei saa olla õiljam kui on seda sinu mõtted. Viha mõtted väljenduvad vägivallas ja viiuvad sõjale ja tagakuusamisele.

Õbapuhtad mõtted toovad haiguist, surma ja ncedust. Mõtetest saavad harjumused, mis pesitsevad väga kiirelt.

Mõtke õieti! Võib-olla saad ja sellest peavali, kuid see on vaid äge ajukramp, mille üle sinul pole vaja ärritada.

Mõtetejõud esineb ka füsioloogilise energiana.

Säbi mõtted ajavad sulle mere näosse. Selle vastu aga hirmu mõtted põhjustavad kahvatu- niist. Ja mis tekitab nutu? Kurvastuse mõtted mõjuvad silmade pisaranäärmetele. Sulgus, lootus, usk ja armastus ei anna meile ainult puhas- tuidametunnistust, vaid ka hea iju.

Soidu aga hirmu ja mure mõtete eest — need mõjuvad süljenäärmetele halvavalt. Seepärast jirutab avaliku kõne pidaja käe klaasi wee järele. Mõnelpool Indias peab kurjategija närima peotäie riisi ja lühikese aja järele sülitama selle välja wiigilehele. Kes sülitab riisi kuuvalt välja, mõis- tetakse süüdi. Need on ka hallide juuste, kortside ja paljudel juhtudel kaudjelt ka isegi surma põh- juseks, olgugi, et antakse illes teine surmapõhjus.

Mõte kasvab. Mida enam me ühele mõttele maad anname, seda jõulijemaks ta muutub, kui me seda aga unustame, siis ta haihtub. Selle üle ei juuda meie küllalt järele mõelda. Siin leiame võimaluse, kergesti ja vaevata lahti jaada paha- dest harjumustest ja kirgedst.

Mõtted on ühtlasi jeeinanderad elu põllumaal. Nagu seeme ei too ialgi esile roosi, nii kutsub mõte ka esile ainult seda, mis temas on salaja peidus. Sest mis inimene külvab, seda ta ka lõikab.

Mõtleme päikele. Sga kiir teotseb ilmas ja kutsub elu esile. Kui me aga palju kiiri ühte tuli- punkti koondame, siis on mõju juur.

Inimene on ka üks päike. Sga mõte on elu- loov kiir. Enamal jaol inimesil on need kiired, mõtted, paisatud laiali ja avaldavad seepärast vähe mõju. Kui aga kõik mõtted ühte punkti koondada, kui ainult üks joov inimest hingestab, siis mõjub mõte läbilööva jõuga.

Saiges kehas haigestub ka waim: hapu magu loob ka hapu meeoleolu. Ewangeelium terwisejt on kehale sama, mis hingele ewangeelium Lunas- tajast. Keha on vahend, milles arenewad ja väl- jenduvad meie mõtted. Keha eest hoolitsemine pole sellepärast ainult meie kohus, vaid püha eesõi- gus ning selle juures saavutatud rõõm ja rahuldus kaaluvad illes kogu waewa.

Dr. G. S. Sealb.

Saanel: Meri sügisel. Samuti tormine on ka inimsoo elumeri.

Meie Aeg

3. aastakäit.

Pidage aega kalliks!

Nr. 10.

Meeleheite naer.

Ernst Esche.

Praegusaja inimkond elab otjustusrikkal ajal. Ta seisab maailmakriisi keskel ja tunneb lohtudes ära täieliku kokkummarisemise hädahoju. Meist on tormanud üle tormituled, nagu neid inimkond on harva üle elanud. Mis sõjaeelsele ajale näis väärtuslikuna ja millele ta arvas end võivat toetada, pühiti minema ja kadus kui ühishanda. Vägivaldselt kistuti lõhki udusagarad, mis varjasid meie eest lähedase kaose ja õeluise kuristiku. Inimeste alalisteks kaaslasteks on saanud tööpuudus, rahwawaen, nälga, häda ja haigus. Puuder ja wärw warjawad häda, mis oma jäljed on märkinud inimeste näole. Ohukesed südikleidid ja odawad ehteasjad katawad kujukid, et manada esile heaolu. Ei taheta näha meid ümbritsewat häda. Tahetakse minna tema teelt, petta iseennast, nagu poleks jeda olemas. Ja siis! Wiletjuse jäljed astuvad ikka jälle esile. Südse olewiku unustamiseks tahetakse naerda. Tammutakse peolt peole, ja ühest lõbustuskohast teisele, armastatakse pattu, kõlwatuist ja kurja. Palawikus on rahwakeha kõik pulgid, palawalt woolab weri läbi joonte. See näitab ikka selgemalt kui kõrgel on tõusnud patupalawik. Naer, mille juures süda jookseb werd, on meeleheite naer!

Mõned unistawad maapealsest paradüüsi, mida nad tahawad endale luua. Citatakse juhet Jumala wastu ja tema asemel tõstetakse troonile wõitluse ja maitsemishimu. On saanud omaseks hüüdsõna: „Tegutse sinus! paistwa seesmise walguise järele; hoolitse, et ja alati jääksid kooskõlla oma seesmise olemusega; see on parim religioon“. Selle läbi manatakse järelemõtlematule massile ette pettepilt, mis leiab oma kõrguse õpetuses: Jumalat pole olemas!

Täielikult eitatakse waimjete ja waimliste jõudude walitsemist inimese elus ja loodetakse materjalsetele ja majanduslikkudele asjadele. Wõimjas propagandas tehakse kihutustööd selle õpetuse heaks. Kuba on see ewangeelium leidnud endale uskujaid suurte hullkade seas, sest kui pole olemas Jumalat, pole olemas ka kõlbluist ega õigust. See

haarab rahwahulki nende wõimjamas instinktis; siin muutuvad nii ateism kui materjalism rahwaparaseks. Selleläbi muutuvad nad asjaks, awaliku elu wõimiks, ja tõukaja selle juure pole ar-

Sporidi tippsaawutistele õhwerdatatse lihti terwis ja elu.

mastus, waid wiha eesõigustatute wastu. Kuba kuuleme waljult wõitluslaulu meloodiat pilkawate sõnadega: „Taewa jätame pappidele ja warblas-tele“. Kõdigi wahenditega kutsutakse üles wõitluseks Jumala ja ristiusu wastu. Selle wõitluse õigustuse üle waidlemine oleks mõttetud. Kas kaob siis ristiusu elujõud, kui wiletjad inimesed ei wõta jeda wastu, kuid kasutawad selle nime kui oma enese kurjuse kaitsemantlit? Sealjuures räägitakse ristiusu pankrotist, aga ainult selleks, et pöörata pilkufid oma enese jumalast kangelolewa ja oma „minna“ walitsetud elumõiste kokkummarisemijelt. Suur on nende hull, kes lajewad liigutada end

jellele võitlussele väliste rülevõitluste ettepeegeldamise läbi. Kõige jõuga piiritakse teostada Lenin'i sõnu: „Kui Jumal on olemas, peame ta kaotama“. Viljatu waevanägemine, hullus, mis ialgi ei täitu!

Sealjuures ei märka need võitlejad, et just nemad on need, kes langenud inimkonnale jutlustavad igaveseist Jumalast. Kui Jumalat poleks olemas, poleks vaja ka tema vastu võidelda. Kuid see on oma enese hingepiinade, kahetustunnete ja jüdametunnistuse pistete varjamine. Kardetakse, nagu ütleb araabia wanajõna, iseenele varju. See on selle moodsa ewangeeliumi wapunstaw pahempool. Kujutatakse endale paradüis ette jarnajena, nagu keegi wabmõtteleja on kujutanud jeda: „Ma näen tulewiku pilti: rahulolek, ainult rõõm igal pool, waba elu, rõõmsjad lapsed, terwed, tugewad mehed ja naised, kes oma jõu ja tugewuse teadwuses lazewad mürada majainil, kaewawad maad ja ise lõikawad oma töö wilja“. Sellega petetakse enast ja teisi. See on kõige halwem uim, millesse inimesed wõiwad langeda. See wiib inimesed ja-naatilisisse ekshullusesse ja jellepärast on ka ärkamine sellest hullusest hirmus. Seis „kes taewas ajub, naerab nende üle“. Sellega on lõpul inimkonna kumst. Ühes eneseületamises lahkus ta isamajast. „Neseisewus“ oli hiiie, mille all ta jooksis õnnetusesse. Põlw põlwele, rahwas rahwale järgnes jellele hiiidele. Wabastatuna Jumalast jääb neile üle ainult naer ja meeleheide. Kui kauaks weel? Siis tuleb igawik, kohus ja lõpmatu meeleheite õõ.

Mii seisab inimkond leekide maailma keskel, wiha leekide, mis häwitawad kõik. Need on kohtupäinad, kus armastuse ja õigluse Jumal tajub kogu walskuse ja armastuseta oleku. Weel on aeg et inimesed õpiksid tundma, et kõigi liigutuste aluseks on waimsed jõud, olgu need liigutused siis jumaliku wõi jellele wastupidist laadi. Meil endal on aga wõimata omal jõul pääseda patu kuristikust, kuhu oleme langenud. Enne kui inimene pöörab patust pühadusele, peab mõjuma wõim jse-muses ja tulema uus elu ülevalt. Seda wõimu kehastab Jeesus Kristus. Tema, kes rääkis sõnu: „Mina olen maailma walgus. Kes minu järel käib, see ei pea käima pimeduses, waid temal peab olema igawese elu walgus.“ Tema on enam kui wae-ülem, enam kui diktaator; tema on Jumal, kes tuli patusesse lihasse kõigi inimeste lunastamiseks. Minult tema arm ükfi juudab elustada jurnud hingejõudusid ja wiia neid Jumala juure. Minult tema wõib inimkonnale anda tõelist, õiget rahu. Asjata unistaksid inimesed edust, asjata on kõik waevanägemised õilistamiseks kui nad jätawad tähele panemata kõigi lootuste ja abi aluse. Piibel näitab meile kõikumata selgusega, et ei saa olla paradüisi, kui inimesed ei jünni uuesti, ei tooda tagasi Jumala kujukse, wabastatuna ja lunastatuna isefusest, edewusest, wihast ja kadedusest ja kui Juma-

la armastus pole püha waimu läbi walatud nende jüdamesse.

Meil on waja waid tulla, nagu need kreekelased, kes palusid: „Meie tahaksime Jeesust näha!“ Need mehed annawad meie ajale tõendusit, et filosoofiasit, kuzstist ega spordist ei leita jeesmüst rahuldust ega rahu. Tarkuse maalt tulid nad waatama jeda, kes on „tee, tõde ja elu“. Nemad ei palunud asjata. Nende igatsus waigistati ja esimestena wõijid nad minna omale maale rõõmsa teatega: Jumal pole tundmatu Jumal! Tema on meie isa Jeesuses Kristus. Meie oleme leidnud tema ja temaga õnne ja rahu, edu ja õnnistuse, andeksandmise, elu ja õndsuse. — Nemad ihkaksid igawiku jõude, et seada neid patu ja surma häwitusejõudude wastu. Wida meie tahame teha?

Päästmine toob meile ka ainult selle teise maailma, mis ilmutab end Jeesuses. Tema ewangeelium näeb meid alati seiswat lahkteedel, seab meid ifka jälle „kas — wõi“ ette. Selle jumaliku tunnistuse jõud ei jünni maailma, waid hoolitseb iga iikiku waba õksuse eest. Õksustamine heale mõjub jelleks, et meie ütleme lahti omakasust. Rõõmsalt teeme meie kõik, olgu ta nii wäike kui tahes. Peaasi on, et ta oleks kajaks Jumala aule ja kaas-inimeste heatäekäigule.

Kuidas kurat narritab inimesi.

„Kurabit ei märka rahwas ialgi,
Ka siis mitte, kui ta istub neil tufil.
Goethe.

Jumal on loonud inimesed õnne ja rõõmu jaoks. Ta on kohe alguses näidanud tee, kus nad wõiksid leida oma õnne. Ta paneb neid ühte kooli, kus tema wõimed, niikästi jüüsilised kui waimlijed, saaksid areneda. Kõige enamasti pidi saama arendatud mõistus ja tahe ja seega terve iseloom. Inimene pidi olema arenenud olewus. Oma selge mõistuse pidi ta saama tööga ja Jumala määruste täitmisega.

See aga ei meeldinud Jumala ja inimeste waenlasele. Jumal lõi inimese endale rõõmuks, aga kurat tahtis Jumala rõõmu rikkuda. Ta katsus seepärast inimest wiia ekstusse, tema mõistust pimestada ja tema tundeid segada — inimest, Jumala maapealset loodusolewust narriks teha.

Inimesed on Jumala teed maha jätanud, nad kuulawad kiusaja kõnet. Kui kaugele on nad nüüd jõudnud? Sellekohta annab apostel Paulus tabawa tunnistuse Rom. 1, 20—32. „Kui nemad endid arwasid targad olewat, on nemad narriks saanud.“ Omas rumaluses on nad hakanud kartma ja kummardama loodasju Looja asemel. Lapselik aukartus Jumala ees on muutunud orjalikuks hirmuks, uskumine uskmatuseks ja ebaujaks. Jultunud uskmatuse ja kõige pä-

rast hirmul olew ebausf on inimest wiinud kõige suurematele rumalustele. Uskmatud ja ebausf-likud on kuradi narrid. Ta pimestab esite inimese meeled uskmatuse ja ebausjuga ja siis seob ta teda igasuguste rumalustega, hirmutab ja ajab teda taga ja kihutab ringi maailmas ja elus. Tark mees Salomon kirjeldab hõelaid kui niisuguseid, kes tagaajamise hullustuse all kannatawad. Nad kardawad seal, kus midagi pole karta, nad põgenewad seal, kus pole tagaajajaid. Sp. s. 28,1. Uskmatud ja ebausf on

Suured inimhulgad alandawad end moani ebausju wõimuse ees.

wäga tihedalt üksteisega seotud. Tõepoolest uskmatud wiib ebausjule, — ja wõidakse kindlasti öelda, et ebausf on uskmatute usk. Ja wanafõna ütleb: Kus uskmatud on peremees, seal on ebausf awanud juba tagaukse. Goete on öelnud: „Kui usk wistatakse uksest wälja, tuleb ebausf aknast sisse.“

Mis usuvad ja kardawad siis uskmatud ja ebausf-likud? Usutakse ja kardetakse tujulise saatusse ülewõimu ja kardetakse igasuguseid asju mis wõiksid olla saatuslikud. Sellepärast tarwitatakse igasuguseid abinõusid, nõiaasju ja amulette, et õnnetuks ära hoida. Mii on inimestel iseäraline hirm 13 arwu eest, usutakse, et see on õnnetuks ära hoida; seda nimetatakse ka kuradi tosinaks. Paljud kardawad 13. kuupäewal alata mingit äritegewust. Pariisis pidawat olema isikud, kes teewad sellega äri, et lasta end kutsuda neljateistkümnendaks piduwõõraks kui külalisi õnnetuks kombel on kolmeteist isikut. Paljudes paremais ja eelistatumais hotellides ei ole tuba number 13. all, sest wõõrad kardawad seda üürida. Usutakse, et need lapsed, kes pühapäewal sündinud, on õnnelapsed. Sellewastu

peetakse reedet saatuslikuks päewaks, ja äri wõi reis, mis sel päewal alatakse, ei pidawat hästi õnnestama. Lõikust pidawat alatama laupäewal, et wilja sisse ei tuleks hiired. Esmaspäewa hommikul ärisse minnes pidawat hoiduma wanemale naisterahwale wõi preestriile wastu tulemast, sest siis minewat halvasti kogu nädal. Paljud kardawad tähtja käigu puhul musta kassi, koera wõi jäneft, kui nad üle tee jooksewad. Paljud lähewad sel juhul isegi tagasi. Paljud panewad tähele linnu häält: kui wares wõi haff kraaksub maja lähedal, siis keegi surewat. Puusjürgi juures pidawat ettewaatlikult nutma, et furnu ei soaks pisaraid kaasa. Kui kellelgi kõrw kumiseb, siis loodetakse head wõi halba teadet kuulda saada. Kui film sügeleb, siis saawat tingimata naerda wõi nutta. Kui keegi lufsub, siis usutakse, et keegi wõõras tema peale mõtleb. Kui soolatoos ümber kukkub, siis oodatakse tüli. Üle läwe teretada olewat hädawõõrtlik. Hobuse-rauda leida tähendawat suurt õnne jne. Kes juudab kõiki igapäewa üksikasju ja juhtumeid üles lugeda, milles loffab ebausf ja sätendab igasuguses wäris ja wormis. Sellest on tekkinud nõidus, mis wana- ja keskajal oli õitsel, aga ka tänapäew igalpool tsiwiliseeritud maailmas weel küllalt on olemas. On olemas rahangu otsijad, tulestlausujaid, rahest hoidjaid, hiromante ja kes tähtedest, kiwidest, weest, õhust ja tulest inimese tulewikku ja saatusi wälja seletawad. On hiromandid, kes käejoontest kõik wõiwat ära lugeda, siis kaardi panijad, kes wõiwat kaartidest elukäiku ette ära teada. Inimesed on looma siiskonna tähele panemisega tegemist teinud. Nebukadnezar (Esef. 21, 26), Cesar, ja Konstantin Suur pidasid endal haruspiize, s. t. preestrid, kes katsusid tulewikku seletada looma siiskonnast wõi kanade teradenokimiseft wõi linnu lennust ja häälest. Meil on ka weel tänapäew päewawalijaid. Esimene aprill, ja uusaasta, lihawõtte hommik, seitsememagajapäew ja palju teisi päewi on täis paganlikku ebausku ning häid ja halbu tundemärke, millest inimene wõiwat oma saatusse saladuse selgitada.

Selle ebausju wõimuses ei seisa üksi lapsed, armetud ja harimatud. Woltäärift, kes on tuntud igakülgse teadmise kui ka uskmatuse poolest, teame, et ta lapsikus kartuses pahast tundemärgist ühe tähtja kawatuse teostamisest loobus. Napoleon, keisrinna Josephine ja Aleksander I on agaralt külastanud Pariisi tuntud ettekoolutajat Lenormandi. Ka kommunist Dr. Zoffe, kes oli delegatsioonijuh 1920. a. Wene-Poola rahukonwerentsi puhul Riias, kutsus ühe ettekoolutaja hotelli enda juurde, et temalt küsida tulewikku. — Kui nad endid arwasid targad olewat, on nad narriks saanud. Nõidus, ebausf, tondiusf ja spiritism on keisri koja kuku-

tanud. Millisele kergemeelsusele wiis ebaust Wene keisrikoja, teame küllalt. Ebaust on wiinud kogu õuekonna kõlwatuse rappa.

„Kui ja sinna maale tuleb, mis Jehoowa sinu Jumal sulle tahab anda, siis ei pea ja mitte õppima tegema paganate hirmsa asjade järele. Ei su sees pea leitama õnneandjat, ega seda kes pilwest lausub, ei ussidega lausujat ega nõida, ega walumõtjat, ega seda kes nõia käest küsib, ega teadmameest, ega seda, kes furnute käest küsib. Sest iga mees, kes seda teeb, on Jehoowale hirmus. Sa pead täiest waga olema Jehoowa oma Jumalaga“. 5. Moos. 18,9—14. „Kardke Jumalat ja andke temale au!“

A. Kofe.

Sedaalse ajajärgu algus.

Maailm ja selles elaw inimkond on kõige wägewama, kõiketeadja Jumala tegewuse tulemus, kellele olid teada kõik tema tööd maailma algusest saadik, ikka weel on teada ja jääwad tema teada ka läbi kogu igawiku. Selle troostirikka kinnitusega oleks maailm kaos ja selles elaw inimkond oleks sihita — sarnanedes tuulest aetawale merelainele. Tart Salomon, nagu paljud teised mõtlewad inimesed, on palju tegutsenud küsimusega inimkonna otstarbe ja sihi üle, ja on küsje järeilmõtlemise ja uurimise järele kui ka Jumala ilmutuse läbi tulnud järgmisele tulemussele: „Ma tundsin, et kõik, mis Jumal teeb, igaweste jääb, sinna ei wõi ükski midagi juure kaswatada ega midagi sest ära kaotada, ja seda teeb Jumal, et peab teda kartma.“ Roguja 3, 14. „Sest nõnda ütleb Jehoowa, kes taewad loob, Jumal, kes walmistab maa ja teeb seda; see, kes seda kinnitanud, ja ei mitte tühjaks seda loonud, waid on seda walmistanud, et seal peal peab elama; mina olen Jehoowa, ja ei ükski muu“. Jes. 45, 18. Jumala algplaani eesmärgiks oli igawestikestew maailm, kus elawad patuta olendid. Selle eesmärgiga lõi Jumal maailma, istutas Eedeni aia ja seadis sinna oma enese näo järele loodud inimese käsuga: „Tehke sugu, ja teid saagu palju ja täitke maa ja saatke seda eneste alla.“ 1. Moos. 1, 28. See maailm pidi olema igawene ja kurbuseta kogu Jumala poolt olemasollu toodud inimkonnale.

Kuid pühakirja esimesed peatükid, kui ka minewiku paljude aastasadade ajalugu ja ka paljud meid ümbritsewad olewiku olukorrad ja asjaolud annawad lugematuid, ümberlõikamatuid tõendusi, et wäljaspoolt on tulnud sellesse alguses seatud plaani määratu rife. Ja see suur rife wõi katkestus, see suur teele asetuw takistus, wõi kuidas seda weel wõiks nimetada, on suur

„kurjuse saladus“, mida tähendatakse ka paljuhaarawa sõnaga „patt.“ Patu esiletuleku läbi kogu tema kaasnähelega nagu haigus, needus ja surm, katkestati, rikuti ja lõpetati algplaani selle maailma ja sellel elawa inimkonna kohta. Aga kui kauaks? See murelik ja lootusrikas küsimus liigutab inimeste südameid sest ajast, kui tuli esile patu läbi põhjustatud edasilükkamine. Sest edasilükkatud pole lõpetatud. Jumala sõna kinnituse järele ei wõi muuta ega kaotada Jumala algplaani.“ „Wägede Jehoowa on wandunud ja ütelnud: tõesti see peab nõnda sündima, kui ma olen mõtelnud ja korda minema, nõnda kui ma olen nõn pidanud.“ Jes. 14, 24. „Tuletage meele endiseid asju igawesest ajast, sest mina olen Jumal ja ei ükski muu, Jumal olen ma, ja ei ükski ole kui mina. Kes kuulutab algusest, mis pärast sünnib, ja wanast ajast, mis ep ole weel tehtud, kes ütleb: minu nõu peab korda minema, ja mina teen kõik, mis mina tahan.“ Jes. 46, 9. 10.

Maailma ülalpidajale ei tulnud üllatusena ütlema kannatus, suur kurwastus, lugematud pisarad ja kirjeldamata palju walusid, milledega maailm täitus patu tagajärjel. Tema nägi küll ette, et sarnased asjad tulewad tema käsust üleastumise tagajärjel. Tema kawa polnud, et peaks tulema kogu see patu läbi põhjustatud wiletsus, aga hoolitsewana isana ja kõiketeadjana Jumalana oli ta astunud tegewusse. Ülew, kaugeleulatuw lunastusplaan oli loodud enne maailma asutamist. Ew. 1, 4. Ja enne kui inimene Jumala käsust üleastumise tagajärjel pidi lahuma Eedeni aiast, teatati temale, et taewane isa on awanud lunastustee, millel iga kahetsew ja meeltparandaw patune wõib saada tagasi patu läbi kaotatud elu ja kadunud paradiisi.

Patu esiletulekuga Eedeni aias algas sellel maailmal wõitlus hea ja kurja, walguse ja pimeduse wahel, saatana ja tema poolehoidjate wahel ühelt poolt ja Kristuse ja tema usklikkude wahel teiselt poolt. Ja see wõitlus, mida peetakse mitmel wiisil, kestab kuni tuleb täielik otsustamine. Wõidukat lunastajat kuulutati 1. Moosese 3, 15 kui naiseseemet, kes maal, see on kurabil, rõhub pea. Wõitluse kui ka wõitluses üksteise wastu seiswate erakondade põhjused on ja jääwad samadeks tüli lõpuni. Kõigi aegade ja woolude inimkonnal on ainult üks juhtiw juht, kes wiib neid wõidule ja õndsusele; ja wõitjaile tõutatud tasu, olgugi ühele suurem teisele wähem, on selle ijeloomu ja koostise järele ikkagi kõigile ühesugune. Suur jumalik juht, meie Issand ja Õnnistegija Jeesus Kristus, on kindel ja kõigil neil, kes käiwad tema järel ja wõitlewad tema asja eest, on wõit kindel ja tasu teada.

See maailm oma elanikuga ootab lunastamist kaduwa asja teenistusest, mille läbi ta nüüd

kannatab. Oodatakse uuesti ülesseadmist, „sest loom on tühja põlve alla heidetud, ei mitte hea meelega, vaid selle pärast kes teda on sinna alla heitnud see lootuse peale.“ Rooma 8, 20. 21. Kõigi maa rahwaste seas leidub kartlikku igatsust, seda hirmunud ootamist millegi parema peale; sest kusagil ei olda rahul praeguse olukorraga ega tekkivate wahetordadega. Nii kaugele, kui inimesi leidub maa peal, nii laialt on usund, olgugi mitmeti moonutatult ja kattendilisel, kuid igal pool leidub weendumus patu olemasolu üle, samuti ka igatsus patukahetjuse, patust ja selle tagajärgedest wabanemise järele. „Sest meie teame, et kõik loom ühtlasi ägab ja ühtlasi suures waewas on tänini. Aga mitte ükspäinis see, vaid ka need ise, kellel waimu esimesed annid on, ja meie ise ägame iseeneestes, ja ootame laste õigust, see on: meie ihu ärasteadmist.“ Rooma 8, 22. 23.

Aga kus, kuidas ja kelles võib saada waigistatud ja rahuldatus see üleilmiline igatsus, see kartlik ootamine? Mitmesugusel teel ja wiisil püüawad rahwad mitmesuguste usundite läbi anda sellele wastust nii, et usund esineb rahwaelu üldise tõstiasjana. Juba wana maailm tundis selle wastuwaidlematu tõstiasjana, et pole olemas rahwast usundita. Sest ajast peale on amastatud suur osa sellest maailmst, aga kõigil leitud rahwastel on olnud usund, olgugi mõnikord waid terakesed usundist, kuid siiski usund. Maadeteadlane Rachel ütleb, et entograafia ei tunne usundita rahwusi, waid usuliste ideede erisugust kõrget arengut. Wahetewahel pole tõusnud üles ainult üksikud inimesed, waid terwed rahwakihid, kes täiesti on tahtnud wabandada jumalusest; aga senini on need liikumised esinenud ainult aegajalise tendentsina. Wanal ajal elanud pagan Plutarck wäitis, et ennem võib ehitada linna pilwedesse, kui riiki usundita. Peale seda kui hirmsas prantsuse rewolutsioonis püüti dekreetide abil häwitada Jumala olemasolu, nägi üks selle liikumise juhtidest end sunnitud ütleva lauset: „Kui pole Jumalat, peab leidma ühe“. See manitseb meid kirikuija Augustinuse sagedasti tsiteeritud lause ettetoomisele: „Sina, Jumal, oled loonud meid enese juure ja meie süda on rahutu seni kui ta rahu leiab sinu sees.“

Patu alalise esiletungi ja ülekätmineku läbi on inimkond sattunud kaugele õigest Jumalast ja tema poolt alguses meie jaoks ilmutatud armsast ja targast plaanist, sest „seepärast, et nemad Jumalat tundes, teda mitte ep ole kui Jumalat austanud ega tänanud, waid on ise oma mõtlemises tühi jaks saanud ja nende mõistmata süda on pimedaks läinud“. Rooma 1, 21. Sellegipoolest jääb Jumala suur õnnistuskawa inimeste wastu samaks; tema nõuannet saab sama wähe ümber lükata wõi muuta, kui teda

ennast kõrvaldada, sest tema juures pole muudatust egi waheldust, sest tema on igawene muutmatu Jumal.

Seda õiget Jumalat ja tema poolt inimeste jaoks loodud plaani peame püüdma ära tunda. Selle suure ja kõige tähtsama teemiga peaksid meie mõtted tegema palju tegemist. Selle suure ja kõikwõimsa Jumala, samuti ka tema isaliku nõuande ja meie jaoks seatud plaani tunnustamine meie olemasolu ja olemise alusena ja sähina ja selle kinnitamine meelsuses ja rändamises — on tõeline ja õige usund.

Praegu elaw inimkond võib otsida õnne ja rahuldust Jumalast wõõrdunud suunade ja meeliste ihade rahuldamisest: „Sina (Jumal) paned neid tõesti libeda peale, ja lajed neid langeda suure ärähawitamise sisse“. „Otskui kaob selle unenägu, kes üles ärkab, nõnda ei pane sina miski, Issand, nende nägu linnas“. „Siiski olen ma ikka su juures; ja hakkad kinni mu paremast käest. Oma nõuga juhata ja mind ja wõtad mind wiimaks aega wastu. Kes on mulle taewas armsam kui sina? Kui ma sinu juures olen, ei himusta ma ühtegi siin maa peal. Kui mu liha ära lõpeb ja mu süda ka, siis oled sa Jumal mu südamel kalju ja mu oja igawesti“. Laul 73, 18. 20. 23—26.

Mida enam teeme oma südamest tegemist selle suure, ülewa Jumalaga ja tema kõrge plaaniga, seda suurem igatsus on meil Jumala ja tema plaani täitumise järele; mida suurem igatsus on meil selle järele, seda enam püüame tutwuneda Jumalaga ja tema ülewa lunastusplaaniga; ja mida enam meie otsime seda kõrget ja wäärtuslikku wara, seda enam seda ka leiame. „Sest mina tean mõtteid, mis mina mõtlen teie pärast, ütleb Jehoowa, need on rahu mõtted, ja ei mitte õnnetuselks, et ma teile annan hea otja ja mis teie ootate. Ja teie hüüate mind appi, et teie saaksite sealt ära minna ja palute mind, ja mina wõtatan teid kuulda. Ja teie wõtate mind otsida ja leiate mind; kui teie mind nõuate kõigest omaist südamest, siis annan ma ennast teile leida, ütleb Jehoowa, ja tahan tagasi tuua teie wangid, ja teid koguda kõige paganate seast ja kõigist paigust, kuhu ma teid olen ära lükanud, ütleb Jehoowa, ja tahan teid jälle saata sinna paika, kust ma teid olen lastanud wangi wiia“. Jer. 29, 11—14.

Jumala suure õnnistusplaani läbi võib inimkonda täielikult parandada patust ja selle tagajärgedest; kadunud paradisis tuleb tagasi ja üle kogu elu tulew jurm asendatakse igawese eluga.

Minult see usund võib inimest wabastada ebausu segadustest, tuua lahendust ja wastata praegusaja põlewamaile küsimustele ja juhata igat tõe ja õiguse järele janunejat inimest õige allika juure.

Inimkonna ainjam lootus praegusel ajal.

Maailmaajalugu läheneb lõpule ja pühakirja ettekuulutused täituvad meie aja sündmuste läbi. Meie osaks pole enam lootus, vaid pettumus, mitte rõõm, vaid langemine. Meie aeg sarnaneb Noa ajale, nagu Jeesus on ütelnud seda ette Matteuse 24, 32—39, kõnes viimaste asjade üle. Inimeste ja rahvaste saatus muutub wal-

Raha on saanud inimsoo ideaolits.

jemaks päev-päevalt. Laanieli 12, 1 kõneldakse samast ajast: „Siis on nii kitsas aeg, mäherdust ei olnud siitajast, kui üks rahvas olnud, siit ajast saadid.“

Hirmjad tormid

on läinud juba üle maailma ja suured hädad tulid maakera elanikele. Seruufalemma hävitamine, kolmekümneaastane sõda, samuti ka maailmasõda hävitasid miljonid inimesed, kes maie isamaa teenistuses pidid jätma oma elu. Praegu ei saa enam teha kindlaks, kui paljud pidid jätma elu kodumaal haiguste, taudi ja igasuguste puuduste läbi. Ka Sumala riigi eest surid miljonid ja veel kord miljonid usutunnistajad, kelle väärt

maailm ei olnud nagu väljendab apostel Ebrea 11, 38.

Seega on maakera imbutatud iverega, ja see hüüab Sumala poolt kättemaksmise järele. Kui palju häda ja südametvalu on toonud maailmale

inimeste vastandlik poliitika!

Sumal üffinda teab kui palju hävitati väärusi, mis nende õige tarvitamisega Sumala tahtmise järele oleksid võinud saada inimkonna õnnistuseks. Suurt maailmasõda selle lõpul ei peetud enam isamaa kaitseks, vaid raha teenimiseks ja äri tegemiseks.

Õijustatud ebajumal „raha“, maailma suurim suurvõim, mille ees kummardub igaüks, muutub ivendade ja õdede mõrtsufaks, keda Sumala poolt eluks ja armastuseks, aga mitte vihaks ja kadeduseks loodud. Eks ole see meie nii kõrgeks kiidetud kultuuri pilge, kui kristlikud rahvused vastastikku üksteist tapavad ja viilivad longemisele? Kas see peab olema walge tõu kultuur, millest loodusrahvad võiksid võtta eeskujut? Tõesti, maailma kord kifendab muutmise ja parandamise järele. Kristlikkude põhimõtete kandjad on ivalmistanud maailmale pettumuse, mida ei suudeta enam üldse heaks teha.

Mis on selles süüdi.

Inimesed on loobunud armastusest Sumala ja oma ligemise vastu. Sumala ivaim ei ela enam inimestes, sest Sumala ivaim on armastus. Armastus on läinud külmaks ja ülekohus on võinud võimust. Matteuse 24, 12. Nii väikeses kui suures on võim õiguse eel. Koguja 5, 9 ütleb: „Kes hõbedat armastab, see ei saa elades hõbedast küll;“ ja Koguja 10, 19 „Raha peab seda lõik saatma.“ Unustatakse Kristuse sõnad Luka 12, 15: „Katsuge ja holdke ahnuse eest; sest ükski ei ela omaist ivarandusest see läbi, et temal väga palju on.“

Missionär dr. E. Stanley Jones, sündinud ameeriklane, kirjutab oma „Kristus ümmarguse laua ääres“ Iht. Iht. 211 ja 212: „Ümmarguse laua ääres, kuhu on kogunud rahvad, võid kuulda räägitavat mitte kristlikul viisil kolme liiki imperialismist. Need on poliitiline, rahanduslik ja tõu imperialism. Need sunnivad waitimisele eivangeeliumi hääle, mis tahaks rääkida rahvaste südamest.“

Keegi kõneleja puistas oma südame kuulajate ette ja palus tungitvalt puhastada südamet ja fiiivilisatsiooni tõutakistusest. See oli liigutatav hüüd. Seal tõusis keegi enesega rahuloletu piiskopp ja ütles: „Ja, ma usun, kõnelejal on õigus; meie kõik peame olema sõbralikumad inimeste vastu.“ — Sõbralikumad inimeste vastu! — Ei! Inimesed nõuavad midagi hoopis sügavat ja põhjatumat. Nemad ei taha alandlikku sõbralik-

kuft. Need ajad on möödas. Nemas tahavad õiglust! Nemas tahavad, et nendega käidaks ümber kui inimeste ja wendadega. Peame juba otjima sügawamalt kui meie ewangeeliumiga tahame saatutada inimeste südameid. Midagi vähem kui enesetalgamine ei aita. See ulatub isiklikule elule kui ka asutustele, rahwaste elule kui ka tõdeadwusele.

See pole mingi fantastiline juttus. See on waid Jeesuse eeskawa ja tema eeskawa on ainam, mis toob õnne ja elu. See saaks jõuks, millele kuulub inimfoo tulewik.

Kas rahwad teevad seda?

Emb-kumb, nemad teevad seda, wõi nad lähenevad langemisele. Usupuhastus ei püüdnud Püha Waimu läbi kokkufututud koguduse uuestiülesseandmist farnafelt, nagu see oli apostlite ajal, waid ta tõi Sumala tõe päewawalgele juure õpetuse poolest, mille läbi päästetakse hingi. Usupuhastus seadis oga kiriku riigi alluvustonda, et wabastada seda poawsti wõimu alt. Teatud maa alamaid waadeldi kui selle maa kristlasi. Selle läbi kirj muutus rahwuslikuks, mitte aga rahwuswaheliseks Kristuse mõttes. Õpetaja ütleb Markuse 16, 15: „Minge kõige maailma ja kuulutage armuõpetust kõige loomale.“

Inimlit waim pole tänapäew waba imperialismist, tõu- ja rahandusküsimustest. Sellest nähtub selgesti, et poliitika, raha ja äri mitmeti wahetatakse usuga. Pole mingit wäljatwaadet, et inimesed muutussid maie asja tagaajamises. Sumala nõuded on oga wastolus inimeste püüetega. 2. Korintuse 5, 15 ütleb Paulus: „Tema (Kristus) on kõikide eest ära furnud, et need, kes elawad, ei pea enam enestele elama, waid sellele, kes nende eest ära on furnud ja üles aratatud.“ Rooma 15, 1 ieisab: „Aga meie, kes kanged oleme, peame jõuetumate nõdrusi kandma, ja ei pea mitte iseeneste meele päraft olema.“ Wõi Kalatia 6, 2: „Kandke üks teise toormaid, ja nõnda täitke Kristuse käsku.“

Müüd tuleb meie manitfus

hoida närwe! Oleks raha wõim tõugatud troonilt, oleks igapähel tööd ja leiba. Ei tohiks põletada Argentiinia nifu kui sütt selleidttu, et see on hinnalt liig odaw ja laod on täis. Kas minewik pole küllaldaselt näidanud, et ka riigid wõiwad ja peawad kannatama pundust. Kui ruttu lähleb kaduma omandus, seisus ja aunimi! Kui wähje õnnelikuks wõib omandus teha seda, kes on omanduse ori. Edasi on kontverentfid näidanud

wiimasel ajal, et räägitakse palju, aga tegelikult on neist olemas wähje faju. Oleks hukutaw effitus, kui paneffime liiga suuri lootusi tulewase rahwuswahelise solidaarsuse hädatwajalikusele. Peasjus aitame end ise wanasõna järele: „Lita end ise, siis aitab sind ka Sumal.“ Kadunud on usaldus Sumala ja ligemise wastu. Mingi rahwasteliit ega organisatsioon ei wõi tuua inimestele relwastuse faotamist, tööd leiba ja rahu. Jefaja 8, 10 ütleb: „Pidage nõu, ja see mingu tühjaks, rääkige üks sõna, ja ärge mingu see mitte korda, sest Sumal on meiega.“

Selles Immanuelis (Kristuses) ütfinda on meie lootus!

„Uhegi muu fees ep ole õnnistust, sest ühtegi

Hiina sõdurid.

Seni waimlikus unes suitunud rahwad ärkawad.

muud nime ei ole taewa all inimestele antud, selle läbi meie peame õndsaks saama.“ Ap. teg. 4, 12. „Seefinane on see kiwi, mis teist fojahtajatest on ära põlatud, kes nurgatiwiks on faanud.“ Tema ütfinda on see, kes oma tagasituleku ja maailma fohtu läbi teeb lõpu meie aja faofele. „Sehooiwa teeb õigust ja annab fohtu kõigile, sellele liiga tehakse.“ „Õtsekui isa laste peale halastab, nõnda halastab Sehooiwa nende peale, kes teda kardawad.“ Paul 103, 6. 13. Jeesuse käes pattude andeksandmine ei muutu inimliku nõrkuse tunnustamiseks wõi julgustamiseks kurjale, waid edaspidise mittepatustamise fohtuseks. Andeksandmine ei faota seadust, waid fojustab andeksandmist faanut olema sõnakuulelik seadujele. Kellele patud on antud andeks fahtsemise ja tõelise meeleparanduse läbi, see wihtkab pattu ja ülefohtu. Tema elu ilmutab pöördumist maailma wale teelt ning Jeesuse elu. Keegi ei tarwitse elada patus, kui ta ei taha seda.

Kristil on Jumal lepitanud meid iseenelega Kristuse tvere läbi, mitte kulla või hõbedaga inimlikul viisil, vaid oma nõu järele maailma algusest saadik. See pole mõne ufulahu ilmutus, vaid suure Jumala ilmutus pattu langenud maailmale ja inimefonnale. Jumala sõnum toob lunastuse neile, kes seda ihaldavad ja hädas oma pilgud tõstavad taeva poole. 121. laulu järele tõstavad nad oma silmad üles mägede poole, kust nende abi tuleb. „Mu abi tuleb Sehootva käest, kes taeva ja maa teinud.“ Ühendus igatse Jumala ja ifaga Kristuse armastuse läbi kifub meie fübameft kõit inimlikud fired nagu wiha, kadufufe, waenuhkkufe ning armastuse maailma ja ülefohtufe mammona wastu. Kui Jumala ustatavad majapidajad warustatakse nad jõuga, et wiimses tõdilikuses jääda ustatwaks lõpuni ja pidada wastu katsumisaja lõpuni. Ühelgi juhul ei tõdita Jumala lapsed ofa wägivaldfetef, poliitilistef ja kristufetwastastef awaldustef ja ümberlõkkamistef, waid ufaldatwad kõit sellele, kes õieti fohtu mõistab.

Kuna meil meieaja jaoks pole

enam midagi loota ega oodata

kui hädasid ja kurtwastusi, siis jääb meie lohutufets Jofanda tõotus Johannefe 10, 27. 28: „Minu lambad kuulewad minu häält, ja mina tunnen neid, ja nemad käitwad minu järel. Ja mina annan neile igatsefe elu, ja nemad ei saa elades hukka, ei ükski ei kifu neid minu käest.“ Siis on Johannefe 10, 16. järele üks kari ja üks karjane.

Maa, mis on joonud märtrite tverd, on tõd-
nub wastu ka tema tvere Kettemannii aias ja Kolgatal. Tärjelikult pole ainult inimsugu, waid maa oma olemustega haaratud lunastufesse ja lepitatud Jumalaga. Saadana walitus ja tõim on murtud Kristuse ülestõusmise läbi ja saabutu kuningas, Seesus Kristus, mõistab Ilmutufe 20 järele õiglasena fohtu rahwaste üle. Siis alles Ilmutufe 21 järele uuesti seatakse tõrda Jumala Paradiis. Johannes näeb uut taewast ja uut maad, nagu uut Jerufalemma Jumala eluafet inimeste juures.

G. Zollmann.

Aeg muutub iffa wäärtus- lifumaks.

„Aeg on raha,“ õeldakse. Need mõlemad mõisted lähewad aga ifta wähem ühte; sest raha kaotab oma wäärtufe; sinu aeg, fa Jumala laps, muutub aga wäärtuslifumaks. Meie oleme adwentuslikud, kuna meie teame, et elame lõpu ajal. Maailm läheb hiiglasammudega omale hukumisele wastu. Sel wiimsel põlwe ajal patt

peab saawutama oma suurima wõimu ja tole-
daima lewinemise inimeste juures. „Aga see olgu sulle teada, et wiimsil päewil hirmsad ajad peawad olema.“ „Aga pahad inimesed ja petised lähewad ifta peale turjemaks, nemad effitawad, ja neid effitatakse.“ 2. Tim. 3, 1. 13. „Sest kurat on teie juure maha tulnud, ja temal on suur wiha, sest ta teab, et temal pisut aega on.“ Ilm. 12, 12. Urmas õde, wend, kas fa ei mõtle sellele, et waatamata suuremaks muutuwaie üles-
andele, aeg ifta lühemaks jääb, et Jofanda jaoks tegutseda? Kas fa talitad selle järele? Iga päewaga, mis möödub, on armuaeg kadunud maailma jaoks lühenenud ühe päewa wõrra.

Neid ridu kirjutades on hommit ja mulle kostab kõrwu noorte inimeste lõbutsew häälitsemine aerupaadilt tanalil. Mulle tulewad meele apostel Johannefe sõnad: 1. Joh. 2, 17: „Maailm läheb hukka ja tema himu (õbu).“ Meie näeme praegu ifta enam, kuidas see tõets lähleb, ja ometi nii mõnedki meie seast tulutawad kalleid tunde samal wiisil. Selleafemel, et teifi selle eest hoida, nad lasewad ise ennast tõd-
tude wõimatikkude lõbude sisse ahwatleda. Kui palju aega tulutawad noored õed-wennad hal-
puste ja naljatamistega? Küfi eneselt: Kas on see Jumala ees õige, kuna fa peakfid hukkuwat maailma hoiatama? Apostel Paulus annab just sellega toostõlas manitsufe (1. Kor. 7, 29): „Aeg on lühite.“ Wanasõnal: „Eaistus on kõige paha algus“ lähleb päämiselt sellel alal tõets. Kuidas noor inimene oma jõuaastad ära kasutab, see määrab tema elutäigu.

Sina, noor sõber, oma wärste, tulutamata teha- ja waimujõuga, hakka oma ajaga kõige hoolsamalt ümber käima. Pühenda end täiesti Jeesusele! Ja sina muutud tangelafets, wõitjats oma lihahimude, maailma kiufatuste, üldse patu üle ja fa oled õnnistufets paljudele teistele inimestele. Kaastõõ sinu fogudufes patub sulle rohkesti wõimalusi, teenida Jeesust ja omi kaas-
inimesi. Ole tegew hingamispäewakoolis, noor-
soo osatonnas, kirjandufe lewitamises ja kus iganes sul on wõimalik teistele õnnistufets olla. Mõtle sellele: Talitsematus kiirustab patufe inim-
soo hirmsale hukumisele wastu. Ei ole wiita ühtepi filmapiltu, waid tuleb päästa mis päästa lafeb. Just niifugufe päästmistõõ läbi hoiame oma hinge hutatufe eest.

Kes Jumala riigi tõõft ettetäände all kõrwale hoiab, tal ei olewat aega, annab ainult ennast ise ära, et tema ei osta ära kasutada aega, mis temale samal määral kui teistelegi on ufaldatud tätte. Pane tähele, mis Better ütleb: „Eoodus ja seadus,“ lht. 81:

„Mõõduandew inimese suurufes on tema suh-
tumine ajale. Wäitlane inimene tulutab aja, lõõb seda furnuks ja temal ei ole tunagi aega.

Suur mees kasutab selle ära, kaupleb oma talentidega ja temal on aega nagu Jumalalgi. Alexander Suurel oli aega sõjaväljal, millel ta kümme aasta jooksul kõige maailma wallutas, pool päewa magada omas telgis enne otustawat Urbela lahingut. Cäsar leidis aega, sel ajal, kui ta wiis oma sõjaväe üle teeta Alpide, kirjutada ladinakeelset grammatikat. Karl Suurel oli aega ühtelugu testwate sõdade, reiside ja oma riigi walitsemise kõrwal, korraldada rendimafsu^{neile}, kes^{rentisid} aiad^{lillede} kaswatamiseks ja anda seaduse ka talumajade kohta. Lutheril oli aega, kui tal oli wõitlemist paawsti ja teisriga, kirjutada südamlisi kirju oma pojale. Meie aastasajal, meie põlwele ei ole aega — ikka üks armetuse tunnusmärk! —

Wõidujooksul jooksjad pingutawad oma jõudu wiimaseini just oma tee lõpposal. Iga sekund peab ära kasutama paremate tagajärgede saawutamiseks. Muidu wõidab teine, kes ette jõuab. Meie wastane on kurat. Tema töötab neil wiimsetel päewadel palawituliise kiiruse ja wisadusega. Kogu taewas, Isa, Poeg ja kõit inglid on lubanud meile selles wõitluses oma abi. Meil ei tarwitse saada arats. Kõit loodasjad ootawad pingutuselga wõitluse lõppu. „Meie oleme silmaimeks saanud maailmale ja inglitele ja inimestele.“ 1. Kor. 4, 9. Wõitkem ette, maksu mis maksab, oma päewpäewalt wäärtuslitumats muutumat aega pühendada Jeesusele! Jättem maha kadumad rõõmud, mis meilt rõõwivad ainult aja ja jõu!

A.

Jeesus — elutee.

„Mina olen tee, tõde ja elu.“ Joh. 14,6. Sühite, aga paljusisaldaw lause. Mõne sõnaga on rohkem väljendatud, kui kusagil mitmekõitelises teoses. Need kolm sõna, tee, tõde ja elu, moodustawad enesest kolm elu suuremat probleemi, mis on alati inimeste meeli wangistanud.

Piirdume esimese sõna waatlemisega. Kristus on oma jüingritega koos. Läheneb aeg kus nende õnnistegija peab kannatama ja risti löödama. On saabunud lahkmise eelpäewad. Jüingreid ootab lahutus nende kallist meistrist.

Kristus tunneb, milliselt mõjub see tema jüingritele. Lahkmise meeolelu täidab kõikide rinda. Trööstirikalt sõnab ta nendele: „Teie süda ärgu ehmatagu, uskuge Jumalasse, siis usute ka minu. Minu isamajas on mitu eluaseta, kui see nõnda ei oleks, siis ütleksin ma teile, ma lähen teile ajet walmistama ja kui ma saan läinud ja teile asete walmistanud, siis tulen mina jälle ja tahan teid enese juure wõtta, et ka teie olete, kus mina olen. Ja teie teate kuhu mina lähen, ja teed teate teie.“ (Joh. 14, 1—4). Kuid see ei

rahulda siiski jüingreid. Toomas küsib temalt: „Sõsand, meie ei tea, kuhu ja lähed ja kuidas wõime meie teed teada?“ Jeesus wastas talle: „Mina olen tee, tõde ja elu!“

Ka tänapäew on see küsimus inimeste huultel: „Kuidas wõime me teed teada?“ Inimeste hingedes on igatsus leida seda teed, mis wiib neid igawesse ellu, leida eluteed. Läbi aastasadade on inimesed otsinud õndsuse teed. Wäike pilt inimkonna uskude ajalukku näitab, milliselt inimkond on otsinud, et rahuldust leida eneste hingedele, et ära pääseda.

„Kuidas wõime me teed teada?“ See küsimus on alati painanud inimeste meeli. Paganad kaugele hammikumaal otsiwad rahuldust mitmesuguseist ebajumalaist. Sõritud eurooplased püüawad seda leida kunstist ja teadusest. Ükskõik, mis kujul see otsing ka ei oleks, jääb see igatsus ikkagi endiseks. „Õpeta mind, Jehoowa, oma teele ja juhata mind tasasele teerajale.“ (Laul 27, 11). Kas ei tunne me enestegi rinnus seda igatsust, leida teed, mis wiib meid kadumusest igawikku. Kas ei tükku meiegi süda kiiremalt, kui kuuleme elutee küsimust esile kerkimat.

Maailmas on faks teed. Kristus sõnab järgmiselt: „Minge siise kitsast wärawast, sest see wäraw on lai ja see tee on suur, mis hukatusse wiib ja palju on neid, kes sealt siise lähewad. Sest see wäraw on kitsas ja see tee on waewaline, mis ellu wiib ja pisut on neid, kes seda leiawad.“ (Matt. 7, 13, 14.). Meist sõnadesest selgub meile: on faks teed, üks, mis wiib meid hukatusse, teine, mis wiib ellu.

Kristus oma õpetusega moodustab tee, mille abil saawutame igawiku. Kui maailm oli täis teadmatust, siis läkitas Jumal Kristuse selle ülesandega, et näidata inimkonnale teed, mille kaudu nad wõiwad jõuda igawesse ellu. Kristuse tulemise otstarw oli inimkonnale taewast ilmutada. Kristuse elu oli waba kõigist sellest, mida nime-tame patuks. Ta elas selle läbi, mida ta õpetas. Tema sõnad ja elu olid täielises kooskõlas. Seepärast wõis ta ka enese kohta öelda: „Mina olen teel ükski ei saa Isa juure, muidu kui minu läbi!“ Kristuse sõnad olid tema elu. Sellega moodustawad tema sõnad, see tähendab, tema õpetus, enesest tee, mis wiib inimese igawikku. Juba sarnasele Jumala mehele, nagu Laawet, oli selge, et Jumala sõna walgustab inimeste eluteed. Seepärast wõis ta ka öelda: „Sinu sõna on mu jalale lambiks ja walguseks mu jalgteel.“ (Laul 119, 105). Jumala sõna maalgustab sarnaselt me eluteed, et näeme, kuhu see meid wiib ning misugune on selle lõpptulemus.

See on meile tähtis teada, misjugust teed kõnnime. Juba meie igapäewases elus küsime, kui tahame soowitud kohta jõuda, kas on see tee õige, kas wiib ta meid sihile, Sellepärast huwi-

tab meid ka küsimus: kas on meie tee õige, kas wiib ta meid sihile lähemale? Sga inimene wilib omale elus teatava sihi, mida ta tahab saavutada. Eriti on noorus see ajajärk, mil püstitatakse eesmärgi. Ülesseatud eesmärgi järele kujuneb ka meie elu ja iseloom ning seepärast on tähtis teada, milline tee wiib meid sarnasele eesmärgile, mis oleks wäärt kätte püüda. Taawet küsib: „Millega teeb noor inimene oma teeraja selgeks?“ Wastus kõlab järgmisena: „Kui ta ennast peab Sinu sõna järele!“ (Paul 119, 9). Wastu wõttes Kristuse suursugused põhimõtted, lastes neid eneste elus maksma panna, on Kristus tee, mis wiib meid Jsa juure.

Taawane õpetaja on meile kätte näidanud tee, millist peame filmas pidama. Apostel Peetrus wäljendab seda järgmiselt: „Selles olete teie kutsutud, et ka Kristus on teie eest kannatanud ja teile tähe jätnud, et teie peate tema jälgedes käima!“ (1. Peetr. 2, 21). Kindlasti humitab meid küsimus, misjugused on need jäljed, mis Kristus meile on jätnud, misjugune on see tee, mida ta kõndis. Sellepärast jatkab apostel: „Kes ei ole pattu teinud ja kelle suust ei ole pettust leitud, kes ei sõimanud wastu, kui teda sõimati, kes ei ähwardanud, kui ta kannatas, waid andis selle hoolets, kes õieti kohut mõistab.“

Meis sõnus on palju wäljendatud. Sgegi rohkem, kui oleksime ehk kuulda soowinud. Rahtlus waldab me meeli, tõuseb esile piinaw küsimus: kes juudab sarnasel teel käia? Tõesti, kitsas ja waevaline on see tee!

Uga õnneks on meil palju julgustust. Kas ei sijalda need sõnad just seda, mida wajame eneste hingedele trööstiks: „Ma tahan sind targaks teha ja sulle õpetada teed, mis sa pead käima ja tahan sulle nõu anda ja oma filmaga sind juhutada.“ (Paul 32, 8.) Sää on see teadmine, et keegi meid juhib meie eluteel. See rõõmustab meid alati, kui meid juhatakse õigele teele, kui oleme säält kõrwale kaldunud. Peaasi on aga, et laseksime endid juhtida, sest see on Jumala suurim igatsus: „Oh, et mu rahwas mu sõna kuulaks, oh, et Jsraeli lapsed wõtaksid mu teedel käia.“ (Paul 81, 14.)

Kristus on tee, mis wiib meid ellu, mille lõppsiht on igawik. Kuid nagu luuletaja laulab: „Kaks uft, kaks teed on olemas,“ nii on see ka tõelikult. Sndsuje tee kõrwale on veel teisi teid tekinud. Snimkonna hingewaenlane püüab meeldi waks teha teed, mis wiib kadumusse. Kujutame enestele ette kahte teed: üks on kitsas ja waevaline kõndida, teine aga lai ning hää. Rumma neist waliksime, kui me nende lõppsihti ei teaks. Kindlasti teise, mis tootab nii ilus ja kerge olewat. Kui hää on see, et teame, mis on nende mõlema tee lõpptulemus: üks lõpeb igawese eluga, teine häwimisega. Nii mõnelgi näib meelitaw olewat tee, mis on awar ja lai. Tundub nagu oleks ka see tee

õige. Tark mees Saalomon wäljendab nende inimeste saatust järgmiselt: „Mõne meelett on tee õige, aga tema wiimne ots on jurma tee.“ (Sp. s. 14, 12.)

Küsimine enestelt, kuhu wiib meid tee millel kõnime, Taaweti palwe peaks moodustama meie palwe: „Oh, Jumal! kuusa mind läbi, ja wõta tunda mu siidant; katku mind läbi, ja wõta tunda mu mõtteid. Ja waata kas walu-tee on minus ja juhata mind igawesele teele.“ (Paul 139, 24.) Laseme end juhtida igawesele teele. Wõtame selle eneste teeks, kes ütles: „Mina olen tee! Ükski ei saa Jsa juure muidu kui minu läbi.“ Wõtame Kristuse eluteeks. Siis oleme kõik reisukaaslased ja kohtame üksteist eneste rännaku lõppsihil — igawikus uuel maal.

R. W. Winglas.

Kodufoldel.

Pea meeles Jeesust Kristust.

„Pea meeles Jeesust Kristust, kes on üles äratatud furnust“. 2. Tim. 2, 8.

Mis me peaksime tegema? Me peaksime Jeesusele mõtlema. Meie mõtted peaksid olema tegewuses temaga, ülestõusnuga. Kas see on tähtis, kas sellest on kasu? Me tahame seda waadata.

Miski ei ole inimese elus nii tõsi kui see, et me muutume selleks, mida me mõtleme. See on kirjatähelikult tõsi, kuidas inimene mõtleb, nii ta on. See „on“ käib inimese iseloomu kohta. Tema olek on harjumuste summa. Harjumused on teadlikkude tegude läbi nii kujunenud nagu nad on. Uga enne iga teadlikku tegu on mõte. Sedamoodi on meil kett, mille ühes otjas on mõte, teises otjas iseloom, elu. Ja asi muutub wäga lihtsaks, kui me sellele mõtleme, et just filmapilgu mõttest oleme kõik.

Kui me ühest mõttest finni peame, siis imbutab see meie oleku. Meie suu, näoilme, liigutused, seisak, hingamine ja kõnnak — see kõik ilmutab wäga selgesti meie mõtteelu.

Suba kõige waliksem mõte kutsub esile keha liigutuse ja hingamise muutuse. Waatleme ennast ärrituse, hirmu, kurbuse, rõõmu j. m. puhul.

Mõtted on meie ustawad teenrid, kes iga käsu täpselt täidawad, olgu see kas rumal mõi kahjulik, mõi kui me sealjuures ka saame purustatud. Seepärast on tungiwalt tarwis, et me oma mõtteid waliksime ega laseks iga meelepäralist oma teadumusse libiseda.

Me ei saa küll hoida ära, et pahad mõtted kord meis ei tõuseks üles. Jeesus ise ütles Mat. 15, 19:

„Süüdame feest tulewad wälja kurjad mõtlemised, tapmised, abielu rikkumised, hoorajahid, margused, waletunnistused, teotamised“. Luther toob selge pildi selleks, kui ta mõtleb, et me ei saa hoida ära, et linnud üle meie pea ei lendaks, aga me võime kanda hoolt selle eest, et linnud ei saaks ehitada meie pea peale pesi. Nii võime ka selle eest hoolitseda, et kurjad mõtted meis nii ei pesitseks, et nad walmivad ja teoks muutuvad. Me võime ju kiiresti häid mõtteid lasta esile tulla. Seest niipalju kui mõeldakse head, tõrjutakse wälja kuri.

Rooma kohtupalati külastajatele näidatakse muuseas ka saali, mis on kaunistatud maalidega. Sisfeastuja jääb üllatunud seisma. Seintel näeb ta ainult mingit mõtetud wärwide segadust. Kui ta aga astub teatud kohta, siis muutub kõik harmooniliseks terwikuks imeilusate kujudena ja wärwidena.

Paljude, wõib-olla enama jao inimeste mõtteilm on sarnane niisugusele maalile. Kui segane kookukõlata on kõik; täis pattu ja walu, täis rõhuwat nõrkust, täis pettumusi ja arusaamatusi, täis rahuldamatuid igatsusi. Kuid ometi on igas elus üks punkt, ainus punkt kõiges, kus see rahutu süda, kust tulewad ju ka kurjad mõtted, rahustatakse. See ainus punkt on Jeesuse juures. Üks pilk tema filmadesse ajab ära pilwed. Temaga ühendusest tuleb rõõm sinu ellu. Tema käe kõrwal lähed sina otse, kindlat teed — koidule wastu. Kas ja eled põhja poeg wõi lõuna laps, see on ükskõik. Inimese süda wajak Jeesust. Ta tõmbab ühe wäega kõiki enda juure. Kristus on kõikide asjade keskpunkt. Kõik taewa ja maa ilusus on temas.

Nii on meie ees see algpilt, imeline kuju, mida inimese mõttekuju ei suuda küllalt tabada. Jeesuse elu on ümberlükkamata tõendus tema jumalikust päritolust. Me wõikime isegi kõige suuremate meeste waimuanded ühes isikus kokku wõtta — nagu näiteks: Sokratese tarkuse, Plato mõttelemnu, Aleksander Suure kangelaskiiruse, Schilleri paatofo, Goethe geniaalsuse — ja see annaks ainult wiletja kuju tema wastu.

Jeesus, temas on iga mõte õilsuses, kõrguses, puhtuses elawaks saanud. Ta on ainuke piiba, patuta täielik. Ta on nähtaw kuju, wastupeegeldus nägematust Jumala aust.

Pühadus, saada nagu Jeesus, muudetud tema kujuks, see on meie eesmärk. Seepärast uurige Jeesuse elu, mõelge temale, lugege ewangeeliumi! Me kõik tunneme teda liig wähe. Olgu see meie kõige suurem igatus, tunda teda. Imeline on Kristus! Imeline on ka inimene, kes teda tunneb.

Tuntud prälaat Johann Albrecht Bengel oli 18. sajandil Denkendorfis, Württembergis, seminari õpetajaks. Sügawa austuse piibli wastu ühendas ta täpsusega, mis ei jätnud midagi wähele. Seminari õpilased olid sagedasti imestanud suure mõistuse, sügawa alanduse ja Jeesusele sarnanemise üle,

millede ilu oli ühinenud temas. Silja ühel õhtul hiilis üks neist uudishimulijena õpetaja tuppa, sel ajal kui wiimane pidas wäljas ettekannet, et uurida tema piiba muutuse saladust. Noormees peitis enese raskete eesriiete taha, mis piirasid afont. Seal ootas ta kaua ja muutus juba wäsinuks. Lõpuks ometi kuulis ta esikus samme ja hinge finni pidades ootas ta kuni Bengel astus tuppa. See pikkamisi tõmbas saapad jalast, pani toakingad otja, istus kirjutuslaua taha, awas wana, paljutarwitatud piibli ja luges lehekülge leheküljelt. Wöödus pool tundi, kolmweerand, tund ja enam — tema luges ikka edasi. Siis kummardas ta waikides pea mõneks filmapilguks raamatu kohale ja ütles kõige lihtsamal wiisil: „Nii, Issand Jeesus, meie wahel jääb wana wiisi. Head ööd!“

Oh, et ka meie wõikime nii elada! Alata päewa waikjelt, päewa kestel pidada kahekõnet oma õpetajaga ja mitmisuguste nõuete puhul, mis päew toob endaga, sirutada käe wälja tema järele ja ütelda: „Issand Jeesus, lafe meie wahel jääda endijelt!“ Ja siis, kui tuleb õhtu, waadata temale weel kord filma ja ütelda aupakliku usaldusega: „Head ööd, Issand Jeesus, sinu ja minu wahel jääb wana wiisi. Head ööd!“ Ja, sarnane elu oleks täis Jumala ligioleku ülewat lõhna.

Armas lugeja, kas on olemas midagi ilusamat, midagi kallimat, midagi ülewamat, kui Jumala ja Jeesuse armastuskülluse üle järelemõtlemine? Sügawaima igawikuni wõime kord mõelda järele Jumala ja Jeesuse armastuse üle ilma, et meie ialgi suudaks seda üles leida.

Legendi järele on juur kirikuõpetaja Augustinus, keda tema waga ema aastatepikkuse palwete ja pijarate läbi pööras Jumala juure, läinud kord mere äärde jalutama ja mõtelnud sügawalt ja tõsiselt Jumala kolmainisuse oleku üle järele. Seal juures kohtas ta wäikest poiszi, kes kaldaliiwasse teinud wäikese augu ja nüüd lusikaga tõi sinna merest wett. Augustinus päris poisilt tema töö otsarpe üle ja sai wastuseks. „Ma tahan maailmamerd tühjaks ammutada.“ „Kumal poisz“, wastas kirikuõpetaja sõbralikult, „kuidas wõid ja maailmamerd tühjaks teha!“ See aga osutus Jumala inglisk ja wastas: „Ja sina, kumal Augustinus, ei leia ialgi üles Jumala olemust!“

(Särgneb.)

Tüfite elufunsti.

Enam wõi wähem loodame meie kõik kunagi „õnne“ ajalises elus. Nooruses jaadab meid see lootus igal sammul: „Kui ma kord nii kaugele olen, siis . . !“ Ja see lootus tõukab end meiega samm sammult wälja elusse. Kui meie juba ammu oleme „nii kaugele“, sihib meie lootus jama palju kaugeemale. Nii lähed see katkestamatult edasi kuni jurmani.

Sellepärast on hea ajutada end kord enne jeda aega waimus oma jurnawoodile ja mõtisklewas elu ülewaates katjuda järele, kus siis dieti on peitunud õnn. Meie ei leia jeda, temast pole kujagil midagi, mis oleks tajunud jeda juurt waewa. Muidugi elamine üle ka mõned õnnelikud jilmapihgud, meil oli üks wõi teine kawakestew rööm, aga ka polnud siiski jee, mis oleks õigustanud kogu ootuse ja lootuse kulu. Wõibolla seisab jee weel meie eelolewal elupoolel, millest meie täna weel ei wõi näha üle. Aga kus oli jee nende jurnute elus, keda meie nägime hällist hauani? Ei kulgil midagi, mis oleks rahuldanud nende ootusi õnnest ja wiinud rahule — nende juures sama wähe kui meie juures.

Siis pole täitunud lootused, suured siindmused, kättejaadud „õnehüwed“ ja „eesmärgid“ jugugi mitte need, mis teewad meie elu elamiswäärjeks, nagu meie arwajime? Kui meie waatame tagasi õige tähepanelikult, peame tundma ära, et isegi meie kõige palawama soowi täitumisel on waewalt tegemist õige eluõnnega, et meie ja meie jurnute tõeline õnn oli rohkem igapäewases tegutsemises, päewatöös ja ta ilmutab end järgmiste sõnade jüganamas tähenduses: „Sa kui miski asi on hea olnud, siis on jee töö ja waew, sest jee kõik kaob kiirelt, nagu lendajime siit ära“.

Selle äratundmisega oma woodijst röömjalt tõustes ja elule nüüd rahus ja waiksuses jilma waadates teeme hästi, kui ütleme endale: „Ma ei oota enam imeandijid tulewikult ega pähwimata wara põlluist. Mitte alles siis, kui ma olen midagi saawutanud, ei pea elu näima mulle wäärtuslikuna. Palju enam tahan ma teadlikult hinnata iga päewa ja tundi, kui helget olewikku ja kajutada jeda rahus, siis on kord kogu minu päewade ja tundide üldsumma olnud õnnelik elu.“

Suur tiikk elukunsti on, kui ja, noor mõrsja, dieti tunned oma olewikku kui juurt õnneaega, jelle ajemel, et soowida: „Kui ma kord naine olen!“

Ja kogu jelles ootamises ja lootmises möödub elu tähelepanematult, „sest õige elu, õnn, tuleb alles siis, kui —“.

Ei, jee on käes! See jüdamliku röömu tund on sinu eluõnne tund, on sinu täitunud tulewikuniistus!

Ära mõtle: peab wõitma raskest töönädalad ja siis tuleb puhkus kofutusreisiga, siis tuleb alles õige elu! — Nagu peaks õnn ootama alles puhkuse ja reisi peale — ta on käes!

See agara tegutsemise tund oma ilusa eelrõomuga on oja sinu elurõomust, oja, mis waadatuna tagasi jurnawoodilt oli wõib olla tõelise õnnele lähemal, kui sinu puhkeaeq.

Kiüll tohiwad aga soowid ja lootused tiiwustada meie sammu ja tõmmata meie pilgu ules nagu hiilgamad tähed, kuid raha ja wara, kuulsuse ja au, paremate päewade ja kogu inimelu suurte ja wäikeste

eesmärkide piüüdmine ei tohi iialgi muutuda ajuhahits, mis on kurt ja pime olewiku wastu ja millel on filmad ainult kauge eesmärgi jaoks. Muidu läheks meil samuti nagu õnnejahilijel, kes oma pime-das rahutuses ei tunnud ära oma õiget õnne enne, kui jee weel kord ümberpöörates hiiüdis rahutule jahilijele lahkumiseks: „Ära unusta mind — mina olin õnn.“

Terwishoid.

Mõned lihtsad wahendid haiguse käitlemiseks.

Dr. med. G. D. Kress.

Pole ühtegi lihtsamat, kahjutumat ja mõjuwamat rawiwahendit kui wesi. Kas põlatakse jeda sellepärast, et jee midagi ei maksja?

Enamjao haiguste rawimise siht peab olema kudedes leiduwate jademetete ja ebapuhtuste kõrvaldamine, kui ka wereringwoolu korraldamine, sest haigus tekib harilikult jademetete kuhjumise ja puuduliku wereringlemise läbi. Selle sihi saawutamiseks ei wõi ükski teine wahend tuua mõjuwamat abi kui wesi oma mitmesuguses tarwitamises. Sigiatawad wannid ühenduses rikkaliku wee tarwitamisega on wäga wäärtuslikuks abiks jademetete kõrvaldamisel kehast. Sellele järgnewad waheldusdušhid (waheldumisi külm ja soe) on aluseks keha tugevdamisel ja annawad jellele mõnuse tunde, milles peab olema kogenenud, et hinnata jeda jelle õige wäärtuse järele.

Äuna haiguse puhul weri alati ringleb puudulikult, peab peale jademetete kõrvaldamise saawutamata wereringwoolu reeguleerimine. Kui alumised jäsemed ja jalad on külmad, siis tuleb jee jellest, et jalgades ja jäärtes on liiga wähe werd. Sellest järgneb, et teatud teistes kehajoades, eriti kõhu- ja waagnaelundites on werd liiga palju. See were ülemäär ja jellest järgnew were jurwe rikub mao, maksja, neerude ja waagnaelundite normaalset tegevust. Walguse ja teised wannid, neile jeltsiwa waheldusdušhiga ja massaažiga, on ühtlasi ka parimad ja mõjuwamad käitlemised were jäsemete pinnaile juhtimiseks ja weresurwe eemaldamiseks jistemistest elunditest. Sarnase käitlemise läbi kaowad soowimata nähted, nagu närwilikkus, unepuudus ja walu, kuna nad jällegi seawad keha jitemuses jalule normaalse olukorra. Teiste sõnadega — nemad kaotawad nende nähete põhjused, kuna aga apteegikauba tarwitamine waigistab ainult looduse prototifija. Sellepärast on jarnaste haiguste käsitamisel

mõistmatu panna oma lootust ainult arstirohtudele. Arstirohud on petlikud, sest nad annavad haigele heaoleku tunde jarnaselt waejele, kes kujutab ette, et ta on rikas. Siiski enamjagu inimesi eelistab arstirohte, sest need toowad silmapilksje, olgugi ajutijsje kergenduse. Üldiselt joowib haige, et iemal oleks tunne, nagu oleks ta terve; kõelikkuse sejt ta ei muretse. Wäga kergesti mõib juhtuda, et haigel on tunne, et temal läheb paremini, kuna aga jamal ajal tema seijuford tegelikult halweneb. Kui kuuldasje öeldawat, et kellelgi wäga haigel isikul läheb paremini, siis tuleb see paremusjetunne sellest, et see isik on tarwitanud arstirohte. On wäga mõimalik, et järgmisel päewal kuuldasje, et on tulnud esile häfiline halwenumine wõi isegi surm. Kui tahetakse hoida alal sejwat kergendust, peab diendatama halba elumiijsi. Nii on siis tegu kolme olulise asjaga: jademetel lahustamises, wereringwoolu korraldamises ja mõisikliku toiduga.

Waatlеме kõige pealt jademetel lahustamist ja wereringwoolu korraldamist. Kahtlemata on wesi selle sihi saawutamises kõige lihtsam ja mõjuwam wahend. Lastajadade kestel on wesi olnud peateguriks terwistusõpetuses. John Wesley (1703—1791) kirjutas teose wee mitmejuguise tarwitamise üle, milles ta juhtis tähelepanu wiisile, kuidas jeda tarwitafid temaaja inimesjed. Paljud käsitlusjed, mida ta joowitab, on wäga mõjuwad, olgugi, et nad on wäga lihtjad. Näiteks annab ta järgmisjed käsitlusjed: „Et rawida muljumise läbi tekinud paistetust, mähitagu haige wja hommikuti ja õhtuti tulisesje wette kastetud rätikusje pooleks tunniks, nii palawalt, kui mõib wälja kannatada.“ „Et tahtistada paistetuse tekkimist muljumisel, pandagu sellele koha wiieks wõi kuueks kottumurtud külma wette kastetud suurrätik ja kastetagu jeda uuesti, kui see on joojaks muutunud.“ „Põletishaawa puhul lasta põletatud koht koha wette ja pea seal tund aega. Kui põletishaaw ei parane, hoiu jeda 4 wõi 5 tundi wees.“ „Peawalu juures pista jalad enne magamaminekut weerand tunniks tulisesje wette ja tee jeda 2 wõi 3 nädalat.“ Mõnele neist tarwitatud terwistustwahendest on alati waadatud kui juurepärastele, ja meie päiwil pole leitud paremaid.

Sealjuures pole keegi teinud rohkem wee kui rawiwahendi tarwitamise üldistamises, kui lihtne Austria mõisaomanik Vinzenz Priejsnik. Arwatawasti olid peaaegu kõik meetodid, mida tema kasutas, tarwitamisel tema maa talupoegade seas. Temal endal oli wee tarwitamisejt nii palju kaju, et ta jai weetarwitamise waimustatud lewitajaks mõitluses igasjuguiste haiguse wormide wastu. Priejsnik on kindlasti uurinud loodust. Töötades oma isa mõisas, uuris ta loomade harjumusi. Ühel päewal, nii jutustatakse, juhtis tema tähelepanu haawatud põdrale, kes pingutuslega wedas end allika juure ja pani oma haige puurja wette jarnaselt, et

see oli täielikult kaetud külma woolawa weega. Wäewa jookjul nägi ta mitmel korral pötra minewat allika juure ja kordawat jeda lihtjat kaitlust. Tema waatles jeda juure hümiga ja nägi, et loomal päew päewalt läks paremini ja et lõpuks haawatud liige jai tagasi oma wõime. See juurendas waldust, mis temal oli külma wee kui rawijõu wastu.

Mõni aeg peale jeda Priejsniks juhtis suurt saertega koormatud wantrit. Sobusjed õhnusid ja hakkafid lõhkuma. Tema wijsati maha ja jai raskeid wigastusi. Gambad löödi puruks, wanter läks üle tema koha ja meelemärfujeta jai ta lamama mitme murtud küljekondiga. Suurekutjutud kirurg ütles, et ta on jurma hädaohus ja juhuil, kui ta paraneb, jääb ta arwatawasti eluks ajaks wigajeks. Kui Priejsnik tuli jälle meelemärfujele, kõrwaldas ta sideme ja jurumise teel seadis oma küljekondid jälle õigele paigale. Siis nõudis ta külma wett, pani külmad kompressid haigetele kohtadele ja talitas mõni päew jarnaselt. Ei paranenud ainult tema seijuford, waid kõigi juureks üllatusjeks terwenes ta täielikult ja wõis jällegi kätelikult tarwitada oma liikmeid. Selle kogemuse järele ütles ta endale, et temal on oma kaasinimeste wastu täita ülesanne, ja igaford, kui ta kuulis nende seas räägitawat raskest haigusejt, pakkus ta ennaft jelle rawimiseks. Tema pingutusjed krooniti jarnase eduga, et tema kuulsus hakkas lewima teistele maadele. Siljem tulid inimesjed kõigist Euroopa osadest ja isegi Ameerikast, et lasta end rawida tema poolt. Mõguises oli temal ainult wäikene maja, kus ta neid talitas. Muid jeda mööda, kuidas juurenes haigete arm, oli ta junnitud juurendama maja ja lõpuks pidi ta lastma ehitada suure ajutijsje. Seldakse, et ta kaks aasta jookjul on rawinud 3000 haiget. Samal ajal oli ainult kaks jurmajuhumit, nagu näib. See oli kindlasti imestuswäart tagajärg. Keegi kirjutaja ütles: „Umber kümmetuhat isikut järgnesid weerawile Gräfenbergis ja jelle arwu kohta tuli ette ainult 20 jurmajuhumu.“ Seldakse, et palawiku juhtudel, kui kõrged need ka poleks olnud, pole ta kunagi kaotanud ühtegi haiget. Keegi autor teatab: „Ma ei tunne ühtegi liigutatamamat itseeni, kui nende haigete waadet, kes tänu tema waewanagemisele olid uuesti saawutanud oma liikmete tarwitamiswõime, kuidas nad läksid tema juure ja panid kargud tema jalge ette maha. Monarhhid oleksid wõinud kadestada teda jelle eest.“ Sama kirjutaja wiipab Priejsniks arstimite tarwitamise ja isegi inimkeha anatoomia teadmatusele, öeldes: „Ma usun, et ta tundis inimkeha nii wähe, et ta oleks sattunud segadusesje, kui temalt oleks küsitud, kus asub maks; kuid sealjuures wõis ta kahtlemata rawida maksahaigusi.“ Siis ta lisab: „Kui ma olin tema juures, olin ma ebaharilikude terwendamiste tunnistajaks, mis panid mind uskuma, et Priejsniks tegusjed jumaliku juhatuse mõjul.“

Üks tema haigeteist kirjutas 1844. aastal, kui ta külastas Priesnizi ajutist: „Seal oli ravimisel isegi keegi ertsheertjoginna, künne printsi ja printsesi, vähemalt jada krahwi ja parunit, jõjaväelasi igasuguses aukraadis, õigusteadlasi, kõik kokku ühel ajal umbes viisjada isikut. Sõdajärgi seintele oli riputatud viieteistkümmet erirahvuse lipud, kes olid jäänud oma haiged Gräfenbergi.“

Oleme juurimal määral imestanud imestustäratava töö üle, mida on teinud too ainjam mees, kes nagu ristija Johannes on õppinud looduse foolis. Kõik kulud, konsultatsioonid, talitused ja personaali tasu kokku tegi välja ainult 125 franki nädalas, nagu meile jutustatakse; jelle peale vaatamata hinnati 1844. aastal, mil Priesnitz tõmbus tagasi oma ajutisest puhaskasu vähemalt ühele miljonile.“

Veel teisi lihtsaid vahendeid võib tagajärjekalt tarvitada lihtjate haiguste kodusel ravimisel. Paljud mäletavad veel lihtsaid ravivahendeid, mida tarvitasiid emad, kui töölisel perekonna arstid, nende lapsepõlves. Arstil käimine oli midagi haruldast. Tuliste telliskivide ja paberisse mässitud triikraua poltide kehale asetamine tekitas väga rahuldava tagajärje valu vaigistamisel, mis oli tekkinud mõnest toitlusveast. Samahästi mõistis ema käia ümber kaelavalu puhul. Kurgu lihtne furistamine joolameega ja õõjeks hoolikalt kaela ümber mähitud jukk tekitasiid üllatava tagajärje. Kuid mõju polnud jukäs, vaid niiskuses, mida ta sijaldas. Külma wette kastetud ja hoolikalt väljaväänatud taskurätik kaela ümber panduna ja siis kahe pehme villaseriide kihiga ümbritjetuna, jaa-wutawad jamad tagajärjed, veel suurema mõjuga ja on kindlasti hügieenilijemad. Esimene, millele

ema mõtles katarri puhul, oli tuline jalawann 20—30-minutilise kestusega, enne kui haige pandi woodi, kusjuures ta andis temale juma palju tulist wett wõi tulist limonaadi.

Kui katarri oli tabanud kopje, pandi neile kuumad kompressid nende ravimisel ja tehti kohe füsi-jehõõrumine õliga, eeldades jarnast, mis oli walmistatud haneraswast, mida peeti mõjuwamaks kui kõiki teisi ja mida jelleks otstarbeks hoiti waruks seinakapis. Sõjeks kaeti kopjud pehme flanelliga. Kui katarri ei kadunud jelle ümberkäimise tagajärjel, wõeti tarvitusele tugewamad abinõud. Haige asetati tekki mähituna 30 minutiks toolile, jalad pandi kuuma wette, millesse oli lijatud natufene finepijahu jelle mõju suurendamiseks. Palawuse ja niiskuse ühendus jarnase wanni puhul tekitasiid peagi rikkaliku higistamise; niüid pesti haige hoolikalt üle ja wiidi woodi, pehmesse woodi õõjeks. See käitlemine ühenduses lihtja toiduga, üldijelt tõi paranemise mõne päewa jooksul.

Need lihtjad ravivahendid, mida tarvitati tol ajal ja mis töid suurepärase tagajärje, on praegu moest, jett nende tarvitamine on wähe keeruline ja nõuab wähe tööd. Niüid eelistatakse neile arstideid ja kallihinnalisi ravivahendeid. Kuid jüiski wõiwad isegi praegu intelligentjed emad veel jagedasti rawida lihtsaid juhuseid arsti abita.

„Meie Teg“ maksab: aastas Kr. 2.—, poolaastas Kr. 1.10. Ühtil number 20 fnt.
— — Tellida igast postiasutisest. — —

Ühtil number 20 senti.